

զի առասան սոցին չէ ըստ հասարակ սո-
վորութեանն ի քթանէ ոլորեալ, այլ ի
յոստոց արմաւենեաց ոլորեալ է, որ է
անխզելի:

Եւ յետ երկուց աւուրց հասին ի Եամ-
պուկ և անտի մինչ հասին առաջին քա-
ղաքն Ռասպը՝ որ մօտ է ձիտտէի, տաճկի
ուխտաւորքն ի էհրամ մտանեն, այսինքն
հանեն զպատմուճան իւրեանց, և ի վերայ
շապկին արկանեն զանձամբ զհերամն ի
խստութիւն և ի ճգնութիւն, վասն մօտ
լինելոյ Մէքքէի:

Արդ ի Սուլէիշէն յետ 23 աւուրց հա-
սին ի ձիտտէ Նոյ. Տին...:

Յետ հասանելոյ ի ձիտտէ գնացեալ եգիտ
ոսկերչապետ զղույումճի Եանաքին որում
ունէր զյանձնարարական գիրս, ետ նմա
զգիրն և նա ընթերցեալ սիրով ընկալաւ
գնա և սկսան խօսիլ զվաճառից քաղա-
քին, յորմէ յոյժ գանգատեցաւ...:

Ուստի բացորոշաց գնալ ի Հնդկիս և
սկսաւ վաճառել թովմաճանն զմերձանն
բարի գնով և բարի մարդկանց...:

Յայսմ վայրի չորս և հինգ եթովպացի
հապէշք եկեալ էին և ընդ Պօղոս որդւոյն
խօսէին արաբերէն, և հապէշքն այնորիկ
եւս տեսին զակնեղէնսն և բարեկամացան
ընդ Պօղոսին և ելեալ գնացին. և թով-
մաճան կամէր եւս վաճառել զայն զարդն
ձիոյ, այսինքն զքէամէն, զոր ի յեզրիպ-
տոս բռնութեամբ գնեաց 808 դուրուշով,
զի ի հնդկիս ոչ գործ ամեն զայն. և եհան
արտաքս առ ի վաճառել: Եւ ի եկեալ
հապէշից մինն էր ծպտեալ, զի էր եղ-
բօրորդի թագաւորի հապէշին. ուստի ի
մէջ իւրեանց ասէ այն ծպտեալն ցնոսա-
Ես յոյժ հաճեցայ այն վաճառական հային.
եկ գնասցուք և յայտնեսցուք զմեզ և հրա-
ւիրեսցուք զնա և զորդին ի քաղաքն մեր,
որովհետեւ զայնքան ակնեղէնս ունի, որ
մեր թագաւորին յոյժ հաճելի է, և զոսկիս
բազումս տայ նմա: Յայնժամ մինն ի նոցա-
նէ որ իւր քահանայն էր, ասէ. Նախ
գտցուք զորդի նորա զՊօղոսն, նմա յայտ-
նեսցուք զքեզ և նմա ծանուցուք թէ հօրն
իւրոյ եղեալ ակնեղէնքն յոյժ հաճելի է

մեր թագաւորին, և նա ծանուցէ հօրն
իւրում. և արարին այնպէս զի լրտեսեալ
տեսին թէ թովմաճանն չէ ի խուցն, գնա-
ցին առ Պօղոս որդին, և քահանայն իւր
սկսաւ ասել թէ՛ Գիտես որ մեք յոյժ սի-
րեմք զձեզ և կամիմք ձեզ բարութիւնս
ինչ առնել, սակայն եթէ խոստանայք ոչ
ուճեք ասել. զի հապէշ թագաւորի մար-
դիկ եմք, և սա թագաւորի եղբօրորդին
է և անուն սորա կոչի Այդու Բիջոյ Ռա-
ֆայէլ, և գնացաք ուխտ ի սուրբ Երու-
սաղէմ և այժմ դառնամք յերկիրն մեր
յեթովպիա, և վասն երկիւղի մահմետա-
կանաց՝ այսպէս ծպտեալ շրջիմք և դու
հօր քում պատմեա, թէ ակնեղէնքն զորս
ունի հայր քո թովմաճանն՝ մեք ահա
բարեկամարար ծանուցանեմք քեզ որ յոյժ
մեծագին ծախին ի քաղաքն մեր առաջի
թագաւորին, ուստի եթէ կամիք ընդ մեզ
կարօղ էք գալ: Եւ զայս ասացեալ ելեալ
գնացին:

Եւ ի յերեկոյին յորժամ եկն հայրն,
սկսաւ Պօղոսն ուրախութեամբ պատմել
հօրն և թէ ակնեղէնքն մեր մեծ համարի
և մեծագինք են անդ (որ է սուտ, զի ոչ
եւս ճանաչին անդ ակնեղէնք) և թէ է տեղի
առատութեան ոսկոյ: Չայս լուեալ թով-
մաճանին՝ սկսաւ փոքր ինչ միտիլ առ
այն, բայց ասէ. Հարցցուք ոմանց: Եւ
ընդ հարցանելն Խօճա Եանաքին և կամ
այլոց, բնաւին ամենեւին ոչ հաճեցան,
այլ մանաւանդ երկեցուցին պատմելով զնո-
ցին բազմադիմի կոպտութիւնս, այլ եւս
թէ մինչ կամիցիք դառնալ յետս՝ ոչ թոյլ
տան ասացին, և յետոյ յորժամ եկին
այս հապէշքն, ինքն թովմաճանն խօսե-
ցաւ ընդ նոսա, և յորմէ զորքան մերժո-
ղական և գոհակական ինչ լուեալն պատ-
մեաց նոցա և նոքա միաբերան ասեն
ցթովմաճանն թէ առ նախանձու ասեն,
զի գիտեն թէ իբրեւ երթաս ի Հապէշ՝ մեծ
ոմն լինելոց ես: Յայնժամ և խեղճ թով-
մաճանն հաւատացեալ բանից նոցին, և
բորբոքեալ եհան զբոլոր սպրանս իւր, և
զձիու դատիֆէու վրայ բանած քէամէն.
և ասէ Այդու Բիջոն ցթովմաճանն: Այս